

Отже, потрібно створити та запровадити комплексну фінансову систему, яка підтримуватиме інноваційну діяльність. Зокрема, система механізмів зниження кредитів та заохочення банків до кредиту інноваційних проєктів. Ці заходи сприятимуть збільшенню інвестицій у наукові установи, технологічні парки та інші сфери, орієнтовані на науку, з використанням ресурсів, що не є державними.

Література:

1. Дмитровська В. С., Солоджук Т.В., Максимів М. С. Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку регіону. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2019. № 15(2). С. 147-159. DOI: 10.15330/apred.2.15.147-159.
2. Дропа Я. Б., Макаренко У. Б. Сутність і методи фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку України. *Гроші, фінанси і кредит: проблеми системного підходу в економіці*. 2019. №1(69). С. 91-98. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-1-37>.
3. Відбулось засідання Комітету з присудження Премії КМУ за розроблення і впровадження інноваційних технологій. URL: <http://surl.li/demyj> (дата звернення: 31.10.2023).
4. Потриваєва Н. В., Пелипканич І. В., Потриваєва О. І. Ефективне інвестиційне рішення щодо управління відтворенням основних засобів. *Modern Economics*. 2020. № 23(2020). С. 174-179. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-28](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-28).
5. Орехова Т. Фінансове та інноваційно-інвестиційне забезпечення соціально-економічного розвитку держави. *Молодь, наука, бізнес* : матеріали Всеукр. інтер.-конф. здоб.вищ.освіти і мол.учених, 5-6 жовтня 2022 р., м. Миколаїв. Миколаїв: МНАУ, 2022. С. 198-200.
6. Завдання системи фінансування інноваційної діяльності. URL: <http://www.managerhelp.org/hoks-1578-1.html> (дата звернення: 31.10.2023).

Abstract: *The financial and innovation-investment support of the state and its impact on socio-economic development are studied. It is determined that socio-economic development should be aimed at improving indicators in each of its directions. The importance of providing organizational and financial support for innovative enterprises, as well as the introduction of an effective system of control over innovation is substantiated.*

Keywords: *innovation activity, socio-economic development, financial support, tax instruments.*

ПРОБЛЕМАТИКА ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ УНІФІКАЦІЇ ІЗ ЄС

ПОТРИВАЄВА Наталя,
доктор економічних наук, професор, професорка кафедри обліку і оподаткування,

ПРОСОЛОВ Олександр,
здобувач вищої освіти, спеціальність 073 Менеджмент
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Анотація: Проаналізовано сучасний стан оподаткування в Україні, визначено основні причини ухилення від сплати обов'язкових зборів громадянами, а також окреслено проблеми податкової політики в порівнянні із країнами ЄС у перспективі її післявоєнного реформування.

Ключові слова: національна податкова система, оподаткування, податкове навантаження, податкова політика

Податкова система є ключовою складовою існування держави. Вона забезпечує надходження коштів до бюджету для фінансування необхідних громадських та соціальних програм, утримання армії, силових структур, системи освіти, охорони здоров'я тощо. Також вона слугує інструментом «вирівнювання» рівня життя населення шляхом стимулювання дохідності низьких та середніх верств і більшого оподаткування заможних.

За допомогою зборів, влада може впливати на сталий розвиток країни і покращення екологічної ситуації, підтримувати або обмежувати окремі галузі економіки в їх діяльності, сприяти інноваціям та модернізації. Але такий позитивний вплив на економіку відбувається у разі наявності дійсно економічно виправданої системи оподаткування, реформування якої вже багато років є нагальним для України.

Про необхідність реформування української податкової системи говорять досить давно, але уявлення про її модель різняться навіть всередині владної команди. Сучасна система України характеризується низкою негативних явищ, а сталий розвиток національної економіки та повноцінна інтеграція із країнами європейського союзу можливі лише за умов раціонального державного регулювання із застосуванням податкових важелів.

Розмір податків є відображенням рівня тиску держави на підприємства та громадян. Велике податкове навантаження здійснює негативний вплив на зайнятість населення, демотивує українців до праці і декларування доходів, а також призводить до розширення сектору тіньової економіки країни, який у

2021 році, за оцінкою Міністерства економіки, становив в Україні 32% від загального ВВП [1].

Наразі наша податкова система характеризується високим для європейських країн податковим тягарем на населення. В Україні діє три прямі збори: податок на дохід фізичних осіб (ПДФО), єдиний соціальний внесок (ЄСВ) та військовий збір (ВЗ). Вітчизняний роботодавець витрачає 34% від бази оподаткування заробітної плати працівника на так званий Tax Wedge. А якщо рахувати від «чистої» платні працівникові, яку він отримує, це 51,6%, про що доводять розрахунки експерта CASE Україна Євгена Дубогриза [2]. Вважається, що податкова ставка вище 40% є високою і несе негативний економічний вплив.

В Україні також діють непрямі податки, такі як ПДВ, акцизи, проте найбільші надходження коштів до бюджету приносять ПДФО, податок на прибуток (ПнП) і податок на додану вартість (ПДВ) [3]. Починаючи із 2022 року, в Україні запроваджують деякі додаткові податки або ж редагують їх зміст, наприклад Закон №5600 (податок на землю та нерухомість), Закон №4184 (податок іноземних компаній без реєстрації). Також на фоні прогнозів зростання ІТ-сектора країни, в Дія.City вперше вводять пілотний проєкт із оподаткування виведеного капіталу ІТ-компаній, після чого його можна буде масштабувати в інші галузі.

Для дослідження проблематики податкової політики країни, CASE Україна провели опитування, де респондентам задавалося таке питання: «Чому українці можуть не хотіти платити податки?» (рис. 1) [4]. Учасникам було запропоновано варіанти відповідей, серед яких можна було обрати відразу декілька. 80,3% осіб зазначили, що до несплати податків народ спонукає низький дохід, неспроможний забезпечити їм достатній рівень життя. 73,6% також вважають, що народні податки розкрадаються з бюджету країни. На думку 65,8% респондентів, вагому роль проблеми відіграє неможливість українців контролювати призначення коштів. 59,8% гадають, що це відбувається через низьку якість державних послуг, а 56,6% вважають, що

цьому причина в тому числі й вироблення серед населення тенденції несплати податків.

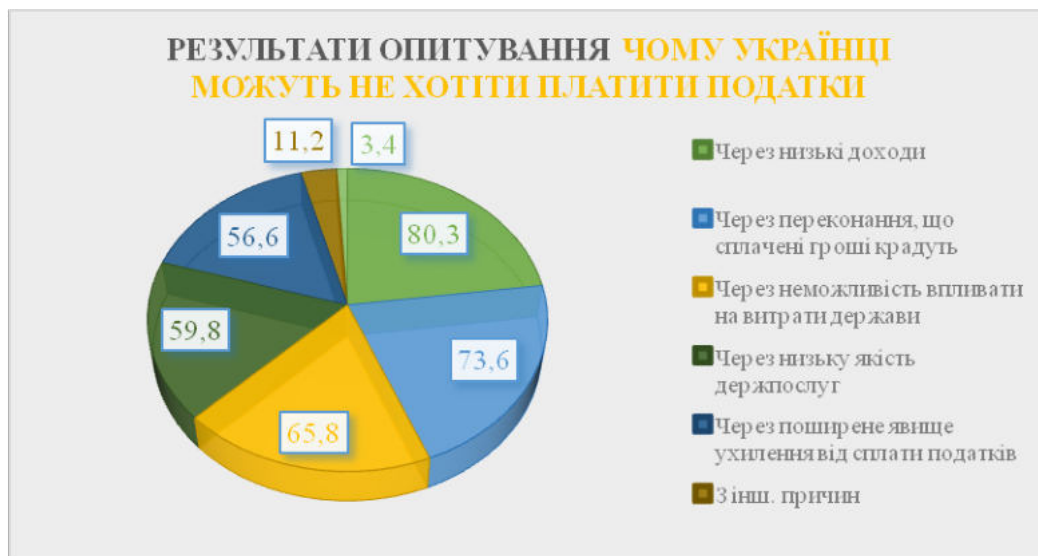

Рис. Результати опитування щодо причин небажання українців сплачувати податки, %

Джерело: створено автором на основі даних [4]

Можемо визначити, що українці вважають рівень нинішніх обов'язкових стягнень невідповідним своїм доходам. В суспільстві спостерігається недовіра до чиновників, задіяних у податковій системі, а також українці вагаються через низький рівень участі в управлінні розподіленням бюджету та вважають, що якість державних послуг залишає бажати кращого.

Українська податкова політика потребує реформування. Оскільки наша країна притримується євроінтеграційного курсу, можемо поверхнево порівняти деякі аспекти функціонування національної системи із європейською.

1. Оподаткування прибутку.

В Україні існує одна ставка податку на прибуток для корпорацій і фізичних осіб, що становить 18%. Країни ЄС мають різні ставки податку на прибуток. Наприклад, ставки можуть коливатися від 9 (як в Литві) до близько 30% (як в Німеччині). Деякі країни також надають спеціальні умови для стартапів та інноваційних підприємств.

2. ПДВ та інші оборотні податки.

ПДВ в Україні становить 20%. Крім того, існують акцизи на окремі товари та послуги. Ставки ПДВ в ЄС зазвичай коливаються від 17 до 27%, проте існують різні ставки на деякі товари та послуги. Важливим аспектом є система податкового звільнення для малих підприємств.

3. Боротьба з ухиленням від оподаткування.

Україна має виклики у сфері боротьби з уникненням оподаткування, яке призводить до значних втрат доходів бюджету. Країни ЄС ведуть активну боротьбу з ухиленням від оподаткування, впроваджуючи міжнародні стандарти та вимоги для більшої прозорості та інформаційного обміну.

4. Податкові пільги та стимули:

Україна має значну кількість податкових пільг та стимулів, але ця система часто критикується за недоцільність і можливість масового зловживання. Країни ЄС також надають податкові пільги та стимули для розвитку окремих галузей та інвестицій, але ця система зазвичай ретельно регулюється.

Важливо визначити основні проблеми податкової політики України задля її подальшого вдосконалення та реформування. Ними можна вважати:

- високі податкові ставки на бізнес та працю. За даними Державної податкової служби України, середнє податкове навантаження на одного платника податку в Україні становить 34,8%, що є одним з найвищих показників у світі;

- низька ефективність адміністрування податків. Вона пов'язана з високою корупцією, складністю та нестабільністю податкового законодавства, недосконалістю податкового контролю та судочинства, а також недостатнім використанням інформаційних технологій;

- податкова політика не узгоджується з цілями соціальної справедливості та розвитку. Податкова політика України не сприяє розподілу доходів і багатства між різними групами населення, не сприяє екологічній безпеці та сталому розвитку, що наразі унеможливила війна.

Сьогодні ж будь-які зміни у податковій політиці неможливі або обмежені. Міжнародний Валютний Фонд застеріг про необхідність утримання від будь-яких зрушень, пов'язаних із зменшенням надходження податкових коштів до бюджету до кінця війни [5]. Тим часом Президент України анонсував масштабну податкову реформу у період післявоєнного відновлення. Мова йде про проєкт «10-10-10». Володимир Зеленський заявив, що Україна повинна мати найкращу систему податків у Європі, щоб українці захотіли повертатися додому з-за кордону [6].

Отже, для трансформації податкової системи країни уряду варто ретельно проаналізувати усі альтернативи і розробити новий оптимальний та довгостроковий варіант політики оподаткування, яка сприятиме детінізації економіки, гармонізації та зменшенню тиску на бізнес, що виведе країну на новий етап на шляху до ЄС.

Література:

1. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні у січні-вересні 2021 року. *Міністерство економіки України*. URL: <http://surl.li/moeex> (дата звернення: 26.10.2023).
2. Дубогриз Є. Податкове навантаження на працю. *Facebook*. URL: <http://surl.li/moeie> (дата звернення: 24.10.2023).
3. Податки в Україні vs країни ЄС: де платять більше? *Ціна держави - проєкт CASE Україна*. URL: <http://surl.li/moeir> (дата звернення: 24.10.2023).
4. Українці не хочуть платити податки через низькі доходи та сумнівні державні видатки, - опитування. *CASE Україна*. URL: <http://surl.li/moekd> (дата звернення: 23.10.2023).
5. МВФ виступив проти зниження податків в Україні під час та після війни. *Financial Club*. URL: <http://surl.li/mrgnw> (дата звернення: 26.10.2023).
6. Володимир Зеленський пообіцяв радикальну податкову реформу після війни. *LB.ua*. URL: <http://surl.li/mrgis> (дата звернення: 26.10.2023).

Annotation: this paper analyzes the current state of taxation in Ukraine, identifies the main reasons for evading the payment of mandatory fees by citizens, and also outlines the problems of tax policy in comparison with EU countries in the perspective of its post-war reform.

Keywords: national tax system, taxation, tax burden, tax policy

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ КРЕДИТ-НОТИ ПІД ЧАС ІМПОРТУ ТОВАРІВ